

Muziek/Geschiedenis

WERKBOEK

Klas 1/2

Van:

STENT
PRODUCTIES

INLEIDING

Wie was Willem van Oranje? Waarom bleef hij trouw aan een koning die zijn idealen verafschuwde? Wat was zijn rol in de Tachtigjarige Oorlog? Dat en meer ontdek je door de opdrachten te maken uit dit werkboek. Misschien heb je de voorstelling Willem Junior al gezien, misschien nog niet. Misschien weet je al heel veel van de tijd van Willem van Oranje en fluit je regelmatig **madrigalen**¹ op de fiets, maar misschien ook niet. Wellicht fijn om te weten dat je hoe dan ook met de opdrachten aan de slag kunt. Lees de rest van de inleiding en de inhoudsopgave maar eens door, zodat je snel kunt beginnen. Zorg ervoor dat je, voor je aan het werk gaat, beschikt over een opgeladen telefoon, chromebook of laptop. Heel veel plezier en succes!

In dit werkboek...

... vind je zeven uitdagende opdrachten waarmee jij je kennis over Willem van Oranje en de tijd waarin hij leefde kunt testen, verbreden en verdiepen.

... ontdek je een mix van muziek en geschiedenis, net als in de voorstelling. Je kunt gaan vloggen, muziek van nu aan toen verbinden, je mening luid en duidelijk verkondigen, ouderwets en eigentijds musiceren, feiten van verzinsels onderscheiden en nog veel meer. Bij de opdrachten staat vermeld of de focus meer ligt op geschiedenis of muziek.

... kun jij zelf de volgorde waarin je de bijbehorende opdrachten tijdens de vakken geschiedenis en muziek maakt bepalen.

... maak je sommige opdrachten alleen en andere met een of meerdere klasgenoten.

*... heb je bij de meeste opdrachten de mogelijkheid om te kiezen uit een basisversie (die je herkent aan een #) of een plusversie (die je herkent aan een *). Het is aan jou (en eventueel je docent) om hierin de juiste keuzes te maken.*

1) Weet je (nu nog) niet wat een 'madrigaal' is? Kijk dan bij de Verklarende Woordenlijst op de laatste bladzijde van dit werkboek. Over de dikgedrukte woorden bij de opdrachten kun je daar meer lezen.

INHOUDSOPGAVE

FACTCHECK | GESCHIEDENIS - BLZ. 4 (Samen, in een tweetal)

Je verzamelt in korte tijd voldoende bewijsmateriaal rond de Tachtigjarige Oorlog om een klasgenoot te overtuigen van wat waar is of niet.

FILM SCORE | MUZIEK - BLZ. 6 (Individueel)

Creëer of verzamel passende muziek bij de gegeven jaartallen en bouw zo een muzikale tijdlijn.

INTO THE GROOVE | MUZIEK - BLZ. 7 (Individueel of samen, in een tweetal)

De Spaanse conquistadores lieten naast een spoor van verderf ook sporen van hun cultuur na, waaronder hun taal én muziek. Aan jou de taak om het ritme te laten klinken van Spaanse (en Spaans-koloniale) dansmuziek.

STORMVLOG | GESCHIEDENIS - BLZ. 8 (Samen, in een viertal)

*Verras je docent en je klasgenoten met een spectaculair vlog waarin je verslag doet van de **Beeldenstorm**.*

TIKTOK BATTLE | GESCHIEDENIS - BLZ. 9 (Samen, in een twee-, of drietal)

Willem van Oranje vs Filips II. Laat je creativiteit de vrije loop en film een TikTok Battle over de clash van deze titanen!

VAARWEL, MIJN BROEDER | MUZIEK - BLZ. 10 (Individueel of samen, in een tweetal)

In 1584 werd Willem van Oranje vermoord. Speel op een keyboard, gitaar of ukelele een origineel muziekstuk uit de 16e eeuw dat bij deze tragische gebeurtenis past.

YO FILIPS! | GESCHIEDENIS - BLZ. 12 (Individueel)

Vertel Filips II eens flink de waarheid en probeer hem op andere gedachten te brengen voor hij een beloning op het hoofd van Willem van Oranje zet.

VERKLARENDE WOORDENLIJST - BLZ. 14

FACTCHECK

GESCHIEDENIS

INTRO

Vanaf het moment dat gebeurtenissen uit de geschiedenis zijn opgeschreven, leerden we onze historie steeds beter kennen. Alhoewel? Soms hebben geschiedschrijvers (en de bedenker van deze opdracht) een eigen draai gegeven aan de feiten. Aan jou de taak om te achterhalen wat waar is en wat niet.

Materialen

Telefoon, chromebook of laptop.

tip!

Fake news? In de 16e eeuw al? Ik geloof er niks van. Tip: Check je bronnen dus extra goed!

OPDRACHTEN

Opdracht (Samen, in een tweetal)

Zet een timer op 20 minuten. Start de klok als jullie allebei een device klaar hebben staan en probeer, voor de tijd om is, van zoveel mogelijk stellingen te bepalen wat waar is en wat niet en waarom. Werk in de aangegeven volgorde en houd de punten bij. Voor iedere 'waar' of 'niet waar' die je goed hebt gevonden, krijg je één punt. Kun je tevens bij de valse stellingen aangeven hoe het wel zit, dan verdien je nog een extra punt.

* Opdracht (Samen, in een tweetal)

Zet een timer op 15 minuten. Volg verder de instructie van de basisopdracht, maar let op: voor elke fout die je maakt, gaan er twee punten af.

Succes!

VUL IN!

Stelling	Waar of niet waar?	Hoe zit het dan wel?
De Tachtigjarige Oorlog duurde 68 jaar.		
De moedertaal van Willem van Oranje is Duits.		
De Tachtigjarige Oorlog begon met de slag bij Oosterweel.		
Filips II is een neef van Willem van Oranje.		
De Beeldenstorm was een idee van Maarten Luther.		
De naam ' geus ' komt van het Franse woord voor bedelaar.		
Bij Alkmaar begon de victorie.		
Jean Jaureguy heeft Willem van Oranje vermoord.		
Willem van Oranje is eenenvijftig jaar geworden.		
Het Plakkaat van Verlatinghe is een onafhankelijkheidsverklaring.		
Willem van Oranje wordt de Vader des Moederlands genoemd.		

FILM SCORE

MUZIEK

Materialen

Muziekinstrumenten; telefoon,
chromebook of laptop.

INTRO

Het leven van Willem van Oranje kende vele hoogte- en dieptepunten. Beschouw zijn leven voor deze opdracht als een film en voorzie enkele gebeurtenissen van passende muziek. Gebruik je daarbij bestaande muziek? Ga je zelf iets componeren? Of speel je op een instrument dat je in de klas kunt vinden? Neem je een mix² op of breng je de muziek liever live ten gehore? Jij kiest. Laat de muziek de verhalen vertellen achter de gebeurtenissen, zodat de luisteraar de beelden erbij kan fantaseren.

Neem als je een virtuele studio gebruikt even de tijd om te ontdekken wat er mogelijk is, maar blijf niet té lang experimenteren.

OPDRACHTEN

Opdracht (Individueel)

Zoek, componeer en/of speel passende muziek bij drie of meer van de volgende gebeurtenissen:

- **1533:** Willem van Oranje wordt geboren.
- **1566:** De **Beeldenstorm** raast door de Nederlanden.
- **1568:** De Tachtigjarige Oorlog begint.
- **1584:** Willem van Oranje sterft.
- **1648:** De Tachtigjarige Oorlog eindigt.

* Opdracht (Individueel of samen, in een tweetal)

Zoek, speel of componeer passende muziek bij vier of meer van de volgende gebeurtenissen:

- **1533:** Willem van Oranje wordt geboren.
- **1544:** Willem van Oranje mag zichzelf prins noemen als hij Orange erft.
- **1555:** De troonsafstand van Karel V, Filips II wordt koning.
- **1566:** De **Beeldenstorm** raast door de Nederlanden.
- **1568:** De Tachtigjarige Oorlog begint als de **geuzen** de Spanjaarden bij Heiligerlee verslaan.
- **1580:** Filips II zet een beloning op het hoofd van Willem van Oranje.
- **1584:** Willem van Oranje wordt vermoord.
- **1648:** De Tachtigjarige Oorlog eindigt.

2) Mixen en editen kan bijvoorbeeld in Bandlab of Soundtrap. Deze programma's vind je online via: <https://www.bandlab.com/sign-up> en [Soundtrap - Make music online](#). Nadat je je hebt geregistreerd met je e-mailadres kun je aan de slag.

MUZIEK

INTO THE GROOVE

INTRO

Het Spaanse rijk strekte zich in de 16e eeuw niet alleen uit over een deel van Europa, maar ook over de rest van de wereld. De Spaanse veroveraars — conquistadores — bleven eeuwenlang aan de macht en lieten naast een spoor van vernieling ook sporen van hun cultuur na, waaronder hun taal én muziek. Hieronder vind je een aantal dansen uit Spanje en haar voormalige koloniën, die allemaal een geheel eigen **groove** hebben.

Opdracht (individueel of samen, in een tweetal)

Beluister de onderstaande dansstijlen op YouTube, Spotify of iTunes en bekijk de bijhorende (vereenvoudigde) ritmes die erbij genoteerd staan. Oefen de ritmische patronen door te tikken, te klappen of een slagwerkinstrument te gebruiken. Probeer vervolgens het ritme mee te spelen met de door jou gevonden muziek en neem het resultaat op.

Chachacha

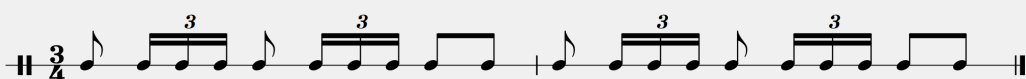
Ballroomtango

Paso Doble

Bolero

Samba

Salsa

Materialen

Eventueel percussie-instrumenten; telefoon, chromebook of laptop.

Conquistadores...
Als ik geen koning
zou zijn geworden, dan
had ik mijn pijlen op
El Dorado gericht.

* Opdracht

(Individueel of samen, in een tweetal)

Volg de instructie van de basisopdracht, maar ga aan de slag met de ritmes hiernaast.

STORMVLOG

GESCHIEDENIS

INTRO

Volgens de overlevering spijkerde de Duitse monnik Maarten Luther in 1517 een lijst aan de kerkdeur van de Duitse stad Wittenberg. Hiermee wilde hij duidelijk maken dat de **rooms-katholieke** kerk hervormd moest worden en gaf hij in maar liefst 95 stellingen aan wat de kerk, die eeuwenlang de dienst uitmaakte in een groot deel van Europa (en sinds enkele tientallen jaren ook daarbuiten), volgens hem allemaal zou moeten veranderen. Aan dit 'protest' hebben de **protestanten** hun naam te danken. Zij wilden onder meer een (eigen) vertaling van de

Bijbel; ook wilden ze af van de aflaten, de brieven die priesters schreven nadat ze een flinke som geld hadden ontvangen en waarmee mensen hun zonden konden laten kwijtschelden. In 1566 bestormden enkele protestanten na een **hagenpreek** een nabijgelegen klooster en braken de tent letterlijk af. Met name de heiligenbeelden werden van hun sokkels getrokken en kapotgeslagen. Het bleef echter niet bij één klooster. Al snel liet de **Beeldenstorm** een spoor van vernieling achter in het hele land en maakte eens te meer duidelijk hoe klaar de protestanten waren met de rooms-katholieke onderdrukking.

Mijn ouders waren protestant en ik kreeg (aan het hof van Brussel) een katholieke opvoeding. Bij welke kerk hoorde ik dan eigenlijk?

Materialen

Telefoon; evt. chromebook of laptop.

OPDRACHT

*# Opdracht (Samen, in een twee-, drie- of viertal)

Breng de geschiedenis tot leven en gebruik je videotalent om je docent en je klasgenoten te verrassen met een indrukwekkend vlog (duur: max. 2 minuten) over de Beeldenstorm. Jij kiest zelf je focus: de kale feiten, de opgekropte woede van de protestanten, de reactie van Filips II en de katholieke kerk, reacties van ooggetuigen, etc.

TIKTOK BATTLE

GESCHIEDENIS

Materialen

Telefoon; evt. chrome-book of laptop.

INTRO

Willem van Oranje kwam als twaalfjarige prins naar het hof van Brussel. Hij kreeg daar les en — als zoon van **protestantse** ouders(!) — een **katholieke** opvoeding. Er ontstond een breekbare vriendschap

tussen Filips, de zoon van Karel V, en Willem. Vanaf het moment dat Filips koning (Filips II) werd, groeiden ze uit elkaar: de vrienden werden vijanden. Willem bekommerde zich in de ogen van de Spaanse koning te veel om de Nederlanden en dan met name de vervolging van de protestanten. Filips II moest en zou de **ketterij** in de Nederlandse regio een halt toeroepen en stuurde zijn vertrouweling de hertog van Alva ernaartoe om orde op zaken te stellen. Het ging van kwaad tot erger. De Spanjaarden lagen continu overhoop met de onverschrokken en brutale (water) **geuzen**, terwijl Alva ketter na ketter tot de brandstapel veroordeelde. Filips verklaarde zijn vroegere vriend Willem **vogelvrij**. De Nederlandse edelen reageerden, onder leiding van Willem van Oranje, met een verklaring waarin ze duidelijk maakten dat ze Filips II niet langer als hun rechtmatige koning accepteerden. Willem van Oranje zou drie jaar later worden vermoord.

OPDRACHT

*# Opdracht

(Samen, in een twee-, drie- of viertal)

Over de relatie tussen Filips II en Willem van Oranje zou je een boek of film, een toneelstuk of musical kunnen schrijven. Misschien wel leuker is het om ze met elkaar te laten battelen op TikTok. Laat met je klasgenoten je creativiteit de vrije loop en leg de clash tussen deze twee titanen vast, waarin je zelf de uitkomst mag bepalen.

Mijn moordenaar
werd overigens zelf
ook kort na zijn misdaad
gedood. Op een bijzonder
onsmakelijke manier ook
nog eens. Meer weten?
Doe maar niet.

VAARWEL, MIJN BROEDER

MUZIEK

Materialen

Papier en pen; evt. chrome-book of laptop.

INTRO

In 1584 werd Willem van Oranje vermoord. Balthasar Gerards had gehoord van de beloning die Filips II had uitgelooft voor wie deze klus zou klaren. Hij schoot de Vader des Vaderlands dood in het Prinsenhof in Delft. De kogelgaten zijn nog steeds in het museum dat het Prinsenhof nu is, te bewonderen. Het **madrigaal** dat je hieronder genoteerd ziet staan, zou zo maar eens geschreven kunnen zijn naar aanleiding van deze tragische gebeurtenis. In de 16e eeuw was het madrigaal een soort popnummer, dat met name buiten kerk klonk: op straat, in de herberg en in kastelen.

OPDRACHTEN

Opdracht (Individueel of samen, in een tweetal)

Speel op een keyboard, gitaar of ukelele de melodie van het lied 'Vaarwel, mijn broeder'.

g g a b a d d c b a c b

5
a g fis g g g a b a d d c b

9
a c b a g fis g b a b c c

13
b b cis d cis d g

*** Opdracht (Individueel of samen, in een tweetal)**

Speel op een keyboard, gitaar of ukelele de melodie en/of de akkoorden van het lied 'Vaarwel, mijn broeder'. Lukt dat? Probeer er dan de tekst bij te zingen en laat het lekker dramatisch klinken.

Mijn laatste woorden? 'O God, heb meelij met mij en met mijn arme volk.' Maar ja, dat is nooit op muziek gezet.

Vaarwel, mijn broeder

Hubertus Waerlant
1517-1595

1. G D C
Vaar - wel, mijn broe - der. Vaar - wel, mijn broe - der. Ik zie

5. D G Em C
dij niet meer weer. Vaar - wel, mijn broe - der. Vaar - wel, mijn broe -

9. D Am D⁷ 1. G D C
der. Ik zie dij niet meer weer. Mijn goe - de broe - der,

13. G A D⁷ 2. G
mijn dood is na - bij. _____ weer.

YO FILIPS!

GESCHIEDENIS

Materialen

Papier en pen; evt. chromebook of laptop.

INTRO

Vanaf 1555 was Filips II de baas over de Nederlanden. Hij was een streng **katholiek** en wilde niets weten van de **Hervorming**. Ook vond hij die Nederlanders met hun grote mond maar een bende raddraaiers. Toen in 1566 de **Beeldenstorm** uitbrak, stuurde hij de hertog van Alva naar deze regio om orde op zaken te stellen. Alva richtte de **Bloedraad** op die **protestanten** straffe voor de manier waarop ze hun geloof wilden belijden. Het zou niet lang meer duren voor Willem van Oranje ook werd opgejaagd en er oorlog zou uitbreken.

Willem: De Geuzen is voor jou misschien een scheldwoord. Wij dragen die naam met trots. Wij zullen nooit opgeven, tot we vrij zijn! Al duurt het 80 jaar! Je maintindrai!

Filips II: (steeds bozer) O ja? Ik beveel dat jij je verzet opgeeft.

Willem: (heel kalm) Ik zou u graag willen gehoorzamen. Maar ik vrees dat dat niet meer gaat.

Filips II: (nog bozer) O nee? Ik ben de koning. Jij moet doen wat ik zeg.

Willem zegt niets. Hij zet een stap dichterbij. Filips II wordt er ongemakkelijk van en roept uiteindelijk...

Filips II: Dan zit er niets anders op. Ik had dit al veel eerder moeten doen. Hierbij verklaar ik bij koninklijk besluit jou, Willem van Oranje, vogelvrij!

Willem: O, leuk! Dus ik mag gaan en staan waar ik wil?

Filips II: Nee, oen, dat betekent dat iedereen je ongestraft mag vermoorden. Sterker nog, ik zet een beloning op je hoofd.

OPDRACHTEN

Opdracht (Individueel of samen, in een tweetal)

Schrijf een scène voor een toneelstuk waarin jij als edele (verzin zelf een leuke naam) Filips II aanspreekt op zijn gedrag. Blijf adellijk, maar wees duidelijk. Als je zo'n scène schrijft, noteer je wie er wat zegt, wat er wordt gezegd, (soms) hoe het wordt gezegd, (soms) waar het wordt gezegd en welke acties er plaatsvinden. Kijk maar eens naar het voorbeeld uit de voorstelling Willem Junior hiernaast.

* Opdracht (Individueel)

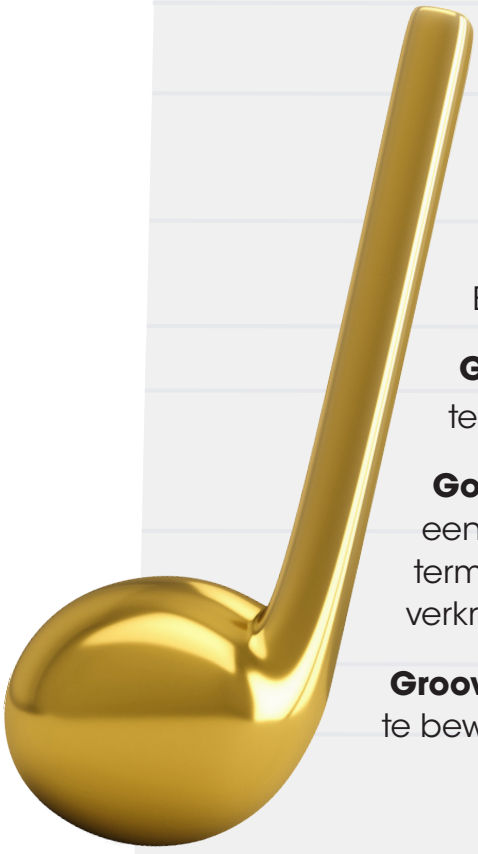
Volg de instructie van de basisopdracht, maar schrijf een scène vanuit Spaans perspectief. Onze geschiedenis is gekleurd door vaderlandse geschiedschrijvers. Denk bijvoorbeeld maar aan de veelbesproken **Gouden Eeuw**. Nederland werd weliswaar ongelooflijk rijk in die periode, maar wel over de rug van andere volkeren. Misschien was het dus volkomen logisch dat Filips II Willem van Oranje vogelvrij verklaarde, als je het door een Spaanse bril bekijkt. En wie weet hoe de oorlog verder zou zijn verlopen als Willem van Oranje langer was blijven leven...

Ik was koning van Spanje en de Nederlanden. Wat kon ik anders doen? Heb jij een idee? Laat het me weten via... Laat maar.

VERKLARENDE WOORDENLIJST

Beeldenstorm: De vernieling van beelden en kunstwerken in rooms-katholieke kerken in de 16e eeuw.

Bloedraad: De Spaanse rechtbank onder leiding van de hertog van Alva die protestanten straffe tijdens de Tachtigjarige Oorlog.

Christenen: De mensen die geloven in God en Jezus en de Bijbel als heilig boek hebben.

Geuzen: De opstandelingen die zich gewapend verzetten tegen de Spanjaarden in de Tachtigjarige Oorlog.

Gouden Eeuw: Bloeiperiode in de 17e eeuw waarin Nederland een van de machtigste (zeevarende) landen ter wereld werd. De term is veelbesproken, omdat de rijkdom onder meer werd verkregen door slavenhandel en andere wreedheden.

Groove: Het hart van de muziek, datgene dat je aanspoort om mee te bewegen, te tikken of te deinen op de muziek.

Hervorming: De kerkelijke hervorming waaruit het protestantisme ontstond.

Ketterij: Het anders dan de geldende regels voorschrijven belijden van geloof.

Madrigaal: Een (meerstemmig) lied dat in de 16e eeuw met name buiten de kerk klonk: op straat, in de herberg en in kastelen.

Plakkaat: Een document waarin iets publiekelijk bekend wordt gemaakt.

Protestanten: Christenen die zich niet thuis voelen in de rooms-katholieke kerk en (vanaf de 16e eeuw) op een andere manier (en in een eigen kerk) hun geloof belijden.

Rooms-Katholieken/Katholieken: Christenen die bij de rooms-katholieke kerk behoren.

Vogelvrij: Het buiten de bescherming van de wet vallen; iedereen mag een vogelvrij verklaarde zonder straf iets aandoen.

